

Spis treści

Wykaz skrótów	13
Część pierwsza. Stowarzyszenia w prawie polskim	17
Rozdział I. Sytuacja stowarzyszeń na ziemiach polskich przed 1989 r.	17
1. Uwagi ogólne	17
2. Ustawodawstwa państw zaborczych	17
2.1. Zabór austriacki	17
2.2. Zabór pruski	20
2.3. Zabór rosyjski	22
3. Dwudziestolecie międzywojenne	23
4. Okres drugiej wojny światowej	28
5. Lata 1944–1989	31
Rozdział II. Źródła prawa stowarzyszeń. Zakres Prawa o stowarzyszeniach	35
1. Źródła	35
2. Zakres przedmiotowy Prawa o stowarzyszeniach	37
3. Zakres podmiotowy Prawa o stowarzyszeniach	37
Rozdział III. Pojęcie stowarzyszenia i rodzaje	45
1. Zagadnienia ogólne	45
2. Stowarzyszenia w ujęciu Prawa o stowarzyszeniach	46
2.1. Zrzeszenie	46
2.2. Dobrowolność	48
2.3. Samorządność	49
2.4. Trwałość	49
2.5. Cele stowarzyszenia – cel niezarobkowy	50
3. Stowarzyszenia a inne podmioty	56
3.1. Fundacje	56
3.2. Organizacje społeczne – organizacje pozarządowe	57
3.3. Organizacje pożytku publicznego	60
3.4. Partie polityczne	61
3.5. Samorządy zawodowe	61
3.6. Związki zawodowe	61
4. Zasady działania stowarzyszeń	62
4.1. Zasada praworządności	62

4.2. Zasada równości stowarzyszeń	62
4.3. Demokracja wewnętrzna	63
4.4. Równość członków stowarzyszenia	63
5. Rodzaje stowarzyszeń	64
Rozdział IV. Wolność i prawo zrzeszania się	69
1. Uwagi ogólne	69
2. Wolność zrzeszania się w ujęciu Konstytucji	71
3. Prawo zrzeszania się w ujęciu prawa międzynarodowego	80
3.1. Uwagi ogólne	80
3.2. Deklaracja Powszechna Praw Człowieka	81
3.3. Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych	81
3.4. Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności	85
3.4.1. Uwagi wstępne	85
3.4.2. Artykuł 11 Konwencji w orzecznictwie sądów polskich	96
3.4.3. Sprawy przeciwko Polsce przed Trybunałem	96
3.5. Konwencja ramowa o ochronie mniejszości narodowych	99
3.6. Konwencja o Prawach Dziecka	102
3.7. Europejska Karta Samorządu Terytorialnego	103
4. Prawo zrzeszania się w ujęciu prawa wspólnotowego	104
5. Prawo zrzeszania się w ujęciu Prawa o stowarzyszeniach	106
6. Pozaprawne ograniczenia zrzeszania się	111
Rozdział V. Tworzenie stowarzyszeń	113
1. Prawo tworzenia stowarzyszeń	113
1.1. Uwagi ogólne	113
1.2. Zebranie założycielskie	114
1.3. Uchwalenie statutu	116
1.4. Komitet założycielski	116
2. Szczególne wymagania warunkujące utworzenie stowarzyszenia	119
2.1. Aprobata	119
2.2. Uchwała określonej władzy religijnej o utworzeniu stowarzyszenia	120
2.3. Uzgodnienie zakresu działalności	121
2.4. Zezwolenie	121
Rozdział VI. Postępowanie rejestrowe i ewidencyjne	122
1. Pojęcie, funkcje, jawność Rejestru	122
2. Źródła prawa	124
3. Organizacja i zakres Rejestru	124
4. Podmioty postępowania rejestrowego	127
4.1. Sąd rejestrowy	127
4.2. Referendarz sądowy	128
4.3. Wnioskodawcy i uczestnicy	128
4.4. Prokurator. Rzecznik Praw Obywatelskich	130
5. Wszczęcie postępowania	130
5.1. Uwagi ogólne	130
5.2. Wniosek o wpis	131
6. Wstępne czynności sądu rejestrowego; badanie formalne wniosku	136
7. Badanie materialne zgłoszenia	139
8. Orzeczenia sądu rejestrowego	143
8.1. Uwagi ogólne	143

8.2. Podstawa faktyczna postanowienia zarządzającego dokonanie wpisu	143
8.3. Treść postanowienia	144
8.4. Koszty postępowania rejestrowego	144
8.5. Sprostowanie postanowienia	145
8.6. Uzasadnianie i doręczanie postanowień	145
8.7. Prawomocność, skuteczność i wykonalność postanowień	145
9. Środki odwoławcze w postępowaniu rejestrowym	146
9.1. Skarga na orzeczenie referendarza sądowego	146
9.2. Apelacja	147
9.3. Zażalenie	147
9.4. Skarga kasacyjna	147
9.5. Wznowienie postępowania	148
9.6. Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia	148
10. Wpis do rejestru stowarzyszeń	148
10.1. Uwagi ogólne	148
10.2. Prostowanie wadliwych wpisów	149
10.3. Klasyfikacja wpisów do Rejestru	150
11. Skutki wpisu do Rejestru	151
11.1. Uwagi ogólne	151
11.2. Zasada jawności materialnej	151
11.3. Zasada wpisu	152
11.4. Zasada zupełności	153
11.5. Zasada prawdziwości (wiarygodności)	153
11.6. Zasada jawności formalnej	153
12. Rejestracja stowarzyszenia – organizacji pożytku publicznego	153
13. Wpis do ewidencji prowadzonej przez starostów	158
Rozdział VII. Statut	163
1. Charakter prawny	163
1.1. Uwagi ogólne	163
1.2. Akt normatywny prawa przedmiotowego	163
1.3. Pozaprawny akt normatywny organizacji społecznej	164
1.4. Koncepcja cywilistyczna	165
1.5. Interpretacja postanowień statutu	167
2. Treść statutu	168
2.1. Uwagi ogólne	168
2.2. Nazwa stowarzyszenia	169
2.3. Teren działania	176
2.4. Siedziba stowarzyszenia	177
2.5. Cele i sposoby ich realizacji	177
2.6. Członkostwo	177
2.7. Organy (władze) stowarzyszenia	177
2.8. Środki finansowe, składki członkowskie	178
2.9. Zmiana statutu	178
2.10. Rozwiązanie stowarzyszenia	178
2.11. Terenowe jednostki organizacyjne (oddziały)	178
2.11.1. Określenie struktury organizacyjnej	178
2.11.2. Terenowe jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej	179

2.11.3. Terenowe jednostki organizacyjne mające osobowość prawną	180
2.11.4. Sytuacja prawna oddziału po uzyskaniu osobowości prawnej	182
2.11.5. Utrata osobowości prawnej przez oddział	183
2.12. Fakultatywne postanowienia statutu	183
3. Uchwalenie statutu	184
4. Zmiana statutu	185
5. Statut a inne akty wewnętrzne stowarzyszenia	193
Rozdział VIII. Organy stowarzyszenia	194
1. Rodzaje organów	194
2. Walne zebranie członków (zebranie delegatów)	196
3. Zarząd	198
4. Organ kontroli wewnętrznej	209
5. Sąd koleżeński, sąd polubowny	210
6. Charakter prawny uchwał organów	211
7. Brak organów. Kuratela	212
Rozdział IX. Członkostwo	214
1. Osoby fizyczne	214
2. Osoby prawne	220
3. Jednostki organizacyjne określone w art. 33 ¹ k.c.	225
4. Rodzaje członków	225
5. Charakter prawny stosunku członkostwa	226
5.1. Uwagi ogólne	226
5.2. Administracyjnoprawny charakter stosunku wewnątrzorganizacyjnego	226
5.3. Organizacyjny charakter stosunku wewnątrzorganizacyjnego	227
5.4. Cywilnoprawny charakter stosunku wewnątrzorganizacyjnego	228
5.5. Stanowisko orzecznictwa	230
6. Powstanie stosunku członkostwa	242
7. Zawieszenie członkostwa	244
8. Ustanie stosunku członkostwa	244
8.1. Uwagi wstępne	244
8.2. Ustąpienie	244
8.3. Usunięcie	245
8.4. Śmierć	245
8.5. Ubezważnowolnienie	245
8.6. Utrata osobowości prawnej przez członka	246
8.7. Rozwiązanie stowarzyszenia	246
8.8. Inne przypadki	246
9. Prawa i obowiązki członka	247
9.1. Uwagi wstępne	247
9.2. Prawa członka	247
9.3. Obowiązki członka	248
10. Ochrona praw członka	249
11. Stosunki między członkiem a stowarzyszeniem niełączące się z członkostwem	250
11.1. Uwagi ogólne	250
11.2. Zatrudnienie członków stowarzyszenia	251

Rozdział X. Majątek stowarzyszenia	252
1. Pojęcie majątku	252
2. Źródła powstania majątku	252
2.1. Uwagi wstępne	252
2.2. Składki członkowskie	253
2.3. Praca społeczna członków	253
2.4. Darowizny, spadki, zapisy	253
2.5. Dochody z majątku stowarzyszenia	256
2.6. Ofiarność publiczna	256
2.7. Dotacje	257
2.8. Działalność zarobkowa. Działalność gospodarcza stowarzyszeń	259
2.9. Inne źródła	263
Rozdział XI. Nadzór nad stowarzyszeniami	267
1. Pojęcie. Nadzór a kontrola	267
2. Organy nadzorujące	268
3. Sąd	269
4. Środki nadzoru	273
4.1. Uwagi ogólne	273
4.2. Środki stosowane przez organy nadzoru	273
4.3. Środki stosowane przez sąd	278
5. Odpowiednie stosowanie przepisów	283
6. Nadzór nad stowarzyszeniem – organizacją pożytku publicznego	285
Rozdział XII. Ustanie stowarzyszenia	287
1. Rozwiązanie stowarzyszenia	287
2. Likwidacja stowarzyszeń	289
2.1. Uwagi ogólne	289
2.2. Likwidator	290
2.3. Przebieg likwidacji	291
2.4. Odpowiednie stosowanie przepisów	293
3. Upadłość stowarzyszenia	293
4. Przeznaczenie majątku	294
5. Łączenie się i podział stowarzyszeń	296
Rozdział XIII. Stowarzyszenie zwykłe	297
1. Pojęcie stowarzyszenia zwykłego	297
2. Założyciele i członkowie	301
3. Utworzenie stowarzyszenia zwykłego	302
4. Regulamin działalności	304
4.1. Uwagi ogólne	304
4.2. Nazwa	305
4.3. Cel	305
4.4. Teren działania	307
4.5. Środki działania	307
4.6. Siedziba	307
4.7. Przedstawiciel reprezentujący stowarzyszenie	307
4.8. Fakultatywne postanowienia regulaminu	308
5. Członkostwo	308
6. Nadzór nad stowarzyszeniami zwykłymi	309

7. Majątek stowarzyszenia – majątek członków	309
8. Ustanie stowarzyszenia	310
Rozdział XIV. Sytuacja prawna stowarzyszeń utworzonych na podstawie Prawa o stowarzyszeniach z 1932 r.	311
1. Sytuacja istniejących stowarzyszeń po wejściu w życie Prawa o stowarzyszeniach	311
2. Restytucja rozwiązanych stowarzyszeń	311
3. Sytuacja stowarzyszeń nierozwiązanych i nieprowadzących działalności	316
Część druga. Fundacje w prawie polskim	317
Rozdział XV. Fundacje na ziemiach polskich przed 1984 r.	317
1. Początki fundacji	317
2. Ustawodawstwa państw zaborczych	319
2.1. Zabór austriacki	319
2.2. Zabór pruski	319
2.3. Zabór rosyjski	320
3. Dwudziestolecie międzywojenne	321
4. Okres drugiej wojny światowej	323
5. Lata 1945–1984	324
Rozdział XVI. Źródła prawa. Zakres ustawy o fundacjach	329
1. Źródła prawa	329
2. Zakres przedmiotowy	331
3. Zakres podmiotowy	331
Rozdział XVII. Pojęcie fundacji	333
1. Uwagi ogólne	333
2. Fundacje a inne jednostki organizacyjne	337
2.1. Fundusze	337
2.2. Fundusze składowe	337
2.3. Organizacje społeczne – organizacje pozarządowe	338
2.4. Stowarzyszenia	342
3. Rodzaje fundacji	342
Rozdział XVIII. Ustanowienie fundacji.	347
1. Wolność tworzenia fundacji	347
2. Fundatorzy	349
2.1. Uwagi wstępne	349
2.2. Osoby fizyczne	349
2.3. Osoby prawne	351
3. Akt fundacyjny	355
3.1. Pojęcie. Charakter prawny. Akt fundacyjny a statut	355
3.2. Sposób dokonania aktu fundacyjnego	358
3.2.1. Czynność <i>inter vivos</i>	358
3.2.2. Czynność <i>mortis causa</i>	359
3.3. Treść	360
3.3.1. Uwagi wstępne	360
3.3.2. Cel fundacji	361
3.3.3. Majątek przeznaczony na realizację celu fundacji	369

Rozdział XIX. Statut	375
1. Charakter prawny	375
2. Ustalenie statutu	376
3. Treść statutu	377
3.1. Uwagi wstępne	377
3.2. Nazwa	379
3.3. Siedziba	380
3.4. Majątek	380
3.5. Cele, zasady, formy i zakres działalności fundacji	381
3.6. Organy	381
3.6.1. Uwagi ogólne	381
3.6.2. Zarząd	382
3.7. Prowadzenie przez fundację działalności gospodarczej	393
3.8. Dopuszczalność i warunki połączenia fundacji z inną fundacją	396
4. Zmiana celu fundacji lub statutu	397
Rozdział XX. Postępowanie rejestrowe	401
1. Pojęcie, funkcje, jawność Rejestru	401
2. Źródła prawa	401
3. Organizacja i zakres Rejestru	402
4. Podmioty postępowania rejestrowego	402
4.1. Określenie podmiotów	402
4.2. Wnioskodawcy i uczestnicy	403
5. Wszczęcie postępowania	403
5.1. Uwagi ogólne	403
5.2. Wniosek o wpis	404
6. Wstępne czynności sądu rejestrowego; badanie formalne wniosku	407
7. Badanie materialne zgłoszenia	407
8. Orzeczenia sądu rejestrowego	408
8.1. Podstawa faktyczna postanowienia zarządzającego dokonanie wpisu	408
8.2. Postanowienie	409
8.3. Koszty postępowania rejestrowego	409
8.4. Obowiązek zawiadomienia organów nadzorujących	409
9. Środki odwoławcze w postępowaniu rejestrowym	410
10. Wpis do Rejestru	410
10.1. Uwagi ogólne	410
10.2. Prostowanie wadliwych wpisów	410
10.3. Klasyfikacja wpisów do Rejestru	411
11. Skutki wpisu do Rejestru	411
12. Rejestracja fundacji – organizacji pożytku publicznego	412
Rozdział XXI. Majątek fundacji	414
1. Pojęcie majątku	414
2. Źródła powstania majątku	414
2.1. Uwagi ogólne	414
2.2. Nabycie w drodze czynności prawnych	415
2.3. Dotacje	416
2.4. Przekazanie mienia	417
2.5. Dochody z własnej działalności. Działalność gospodarcza	418
2.6. Ofiarność publiczna	420
2.7. Nawiazka i świadczenie pieniężne	421

Rozdział XXII. Nadzór nad fundacjami	423
1. Uwagi ogólne	423
2. Organy nadzorujące	423
2.1. Uwagi wstępne	423
2.2. Sąd	425
2.3. Obowiązki sądu rejestrowego i fundacji	426
3. Środki nadzoru	427
4. Ograniczenia nadzoru	430
5. Nadzór nad fundacją – organizacją pożytku publicznego	431
Rozdział XXIII. Ustanie fundacji	432
1. Likwidacja	432
1.1. Uwagi wstępne	432
1.2. Przeznaczenie majątku	437
2. Ustanie na podstawie ustawy	439
3. Upadłość fundacji	439
4. Połączenie z inną fundacją	440
5. Zawieszenie działalności	440
Rozdział XXIV. Szczególne rodzaje fundacji, przedstawicielstwa fundacji zagranicznych	442
1. Zakład Narodowy imienia Ossolińskich	442
2. Centrum Badania Opinii Społecznej	443
3. Zakłady Kórnickie	444
4. Fundacja „Polsko-Niemieckie Pojednanie”	445
5. Przedstawicielstwa fundacji zagranicznych	448
Bibliografia do części pierwszej	453
Bibliografia do części drugiej	464
Aneks	469
Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach	469
Ustawa z dnia 18 stycznia 1996 r. o kulturze fizycznej (wyciąg)	478
Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o sporcie kwalifikowanym (wyciąg)	480
Ustawa z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach	485
Skorowidz alfabetyczno-rzeczowy	489